

== DIN ==
Luptele noastre naționale

LUPTA dela IGHIU

dată

ÎN ZIUA DE 26 IANUARIE 1905

în jurul d-lui

Dr. Alexandru de Vajda-Voevod

pentru a zmulge cercul
electoral din mână stră-
ină și a-l euceri pentru
un deputat cu program
național român. ==

DESCRISĂ DE

UN MARTOR OCULAR

Din luptele noastre naționale.

LUPTA dela IGHIU

dată

ÎN ZIUA DE 26 IANUARIE 1905.

în jurul d-lui

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dr. Alexandru de Vajda-Voevod

pentru a zmulge cercul
electoral din mână stră-
ină și a-l cuceri pentru
un deputat cu program
național român. =====

DESCRISĂ DE

UN MARTOR OCULAR

=====

✻ **E**ram plini de nădejde, că la Ighiu izbânda va fi a noastră, fiind cercul Ighiului unul dintre cele mai bune cercuri electorale românești.

Și era bine întemeiată nădejdea noastră, căci de fapt, poporul din *Țara-lui-Iancu* și *Axente*, e treaz, leal! În sufletul lui simburele conștiinței naționale încă n'a putrezit, iar numărul alegătorilor români, în-
~~trece pe cel al ne-românilor cu~~ **226**, cu toată legea cea înăsprită din Ardeal și cu toate că listele nu le-a îngrijit nime și cu toate că mulți cari au drept, sunt lăsați afară!

Lupta noastră a Românilor din cerc a fost încordată, dreaptă, ideală, față de armele nenumărate ale corupțiunii din partea stăpânirii. Am stat față cu slujbașii, față cu apucăturile lor mijlocite și nemijlocite, iertate și neiertate; față cu leghioanele de agenți și de corteși, între cari — durere — cei mai primejdioși ~~au~~ fost cei de sângele nostru!

Față de aceștia nu ne-am putut sustinea, ne-au majorizat cu 35 voturi.

Nu e însă asta cădere, ci fiind-că în această luptă mare, s'au ales cei buni de cei răi, și Românii cei puși în slujba stăpânirii, și-au cheltuit *tot* creditul la popor, — de aceea asta a fost o zi de limpezire, de învingere chiar, asupra putrejunii trecutului, după cum bine a zis'o dl Dr. Laurențiu Pop în vorbirea de după alegere. A fost o zi de edificare națională!

Am avut prilej a vedea și culmea în-suflețirii și cea a desinteresării naționale la oamenii noștri, cum și culmea ticăloșiei la unii.

Apostolul trimis, de comitetul național în cerc, dl *Dr. Alesandru Vajda*, a avut partea leului întru a încredința pe mulți, că noi Românii din acest cerc, nu mai putem rămînea material brut, dat în lucru la contrarii intereselor noastre!

Acest zelos bărbat tinăr, nu a cruțat jertfe și ostenele, a umblat prin munți și „la țară“, și a ținut vorbiri în cele mai multe comune. Une-ori vorbea 2 oare ne-întrerupt, cald, frumos, convingător, încît chiar și străinii l'au ascultat cu plăcere.

După atîta osteneală, cercul nu-l poate

răsplăti decît asigurîndu-1 de iubirea și alipirea sa, și despre aceea, că *pe viitor alegătorii din acest cerc, ne vom ști strînge mai bine rîndurile!*

Sosirea alegătorilor.

Vestiții *Moți* au venit deja în preziua alegerii și s'au încuartirat în Șard.

Joi în 25 Ian. dimineata, a sosit aci și candidatul Dr. Vajda, de unde am plecat cu toții pe jos la Ighiu, cale de 1 km.

Acestui tîrgușor dela poalele munților apuseni, de mult nu i-s'a dat prilegiul a putea primi o așa frumoasă trupă de luptaci pentru apărarea și susținerea dreptului național!

La 8 oare sosesc *Moții*, împreună cu alegătorii din Chișfalău și Șard, în număr de circa 200, în șiruri regulate, militarește, în frunte cu un mare steag albastru cu inscripție aurie, cu preotul lor, și cu candidatul.

Sosirea în piață a acestui cortej majestos, a făcut asupra Românilor ce-l priveau, o impresie înălțătoare. Cu pași hotărîți, cu credință în sfînta cauză, pășeau ei!

Între urale și strigăte: „Trăiască Dr. Vajda!“, steagul a fost pus pe frontispiciul înalt al intrării la cartierul nostru.

Cât de plină de efect a fost întrarea mândrei cete de Moți, o dovedește și faptul, că un oficer neamț din azistență, nu s'a putut reține să nu-i gratuleze unui aranger de-al nostru, zicînd, că un așa popor disciplinat, ținut la ordine, nu i-s'a dat să vadă.

Cete-cete soseau ai nostri, pe jos, ori în șiruri de trăsuri, cu drapel sau cu brad. Fie-care sosire a cutărei comune, electriza pe ai nostri și le mărea însuflețirea.

Votarea.

Votarea s'a început la 9 oare în ordinea următoare: comunele dela poala munților, Valea-Murășului, Valea-Ampoiului și în urmă comunele de dincolo de Dealu-mare — Moții!

Președinte al alegerii a fost C. Molnár, membrii de încredere ai nostri au fost Dr. Laurențiu Pop, adv. Abrud, și Ioachim Tottoian, preot în Chișfalău.

Raportul voturilor până cătră amiază, a fost schimbător, ba noi am fost ajuns chiar în majoritate frumoasă.

La ameazi a ajuns la vot Zlatna cu oficianții cei mulți dela cohuri, și ne-au majorizat cu vre-o 150 voturi. Dar' cu asta

izvorul lor de puteri s'a gătat. Ale noastre cele mai însemnate comune acuma veneau: Moții, despre cari eram siguri că's una. S'au pus în rînd, cu bravii lor preoți, între cari amintesc pe Gomboș din Abrud și Ariton Popa din Bucium.

La vederea mulțimii Moților, contrarii s'au spăriat și leghioanele de agenți și slujbași alergau în ruptul capului după alegători.

Într'aceea la ai noștri era mare însuflețire; veștile se trimiteau la locuința preotului B. Andrea, al cărui oaspe era candidatul. Să lățise faima, că i-am fi întrecut și că ar fi sigură biruința. Mai târziu puteai vedea, că contrarii erau de tot neliștiți și căutau ultimul remediu. Între altele au avut impertinența, că au încercat cu forța să ia din alegătorii noștri, din șirurile Abrudenilor chiar!

Ai noștri trebuiau să treacă, ca să ajungă la locul de votare, printre ei, prin cordonul de corteși, prin curtea casei comunale, apoi prin o antișambră a salei de votare, unde erau postați slujbașii mari și mici, solgăbirae, ficiorii vicișpanului, apoi câțiva bogătani din ținut, care de care mai zeloși „patrioți“, așa încît alegătorii erau în senzul strict al cuvîntului: împedecați de a

întra, ba unii mișei prindeau de pept pe ai noștri și-i opreau, dacă spuneau, că votează cu Dr. Vajda!

La protestul nostru, președintele i-a făcut atenți se iasă de acolo. Asta fu însă pe un moment, căci îndată veniră alții!

Dacă noi protestam repetit, solgăbiraiele răspundeau cu volnicii. Pe V. Radeș, cand. de adv., l'au scos cu forța de acolo și i-au rupt biletul de liberă trecere! Așa au făcut și cu dl Șuluțiu, Muntean și alți stafeți de ai noștri, cari aveau bilet de liberă trecere.

*

Intr'aceea era sară. Timpul buhelor și al liliecilor.

Au apărut de odată în rezerva contrară liliecii, cari s'au fost ferit de lumina zilei, acei lăpădați dintre „ai noștri,” cari făgăduiseră, că dacă va fi pericol pentru Werner, vor vota la urmă!

Și s'au făcut 35 voturi!

Noi încă am adus rezervele noastre, între care vre-o 3 bătrâni sprijiniți de bărbați mai tineri, mergeau să salveze onoarea steagului!

Un murmur încet s'a auzit între contrari. Toți au tăcut înduioșați, căci la doi alegători de aceștia venerabili, bătrâni, le lipsea aproape total și vederea. Mai

aveam câți-va, cum e părintele Dușa din Pătrânjeni, pe care nu-l puteai întări; era slab de înger și fricos, ca o capră bărboasă când o duci la junghiare și simte mirosul de sânge. N'a votat! Asemenea n'a voit să voteze Dumitrean, învățător emerit în Șard, N. Florescu, proprietar în Ighiu, Borza și Pop din Bucerdea, și alții, cari erau la mână aci, dar au fugit cu aști din urmă. Iară „eroii“ N. Florescu și Mărginean din Ighiu, s'au ținut anapoda de tot! N'ai avut ce le face. Atunci, când toți Români de bine luptă cu toată inima, dînșii au aflat de bine a comodiza și a fi mai „filosofi“ ca altă lume.

Corupție, păcătoșie.

Multe suflete ispitite de beătură și de motive sunătoare, au ajuns în curtea diavolească. Au căzut jertfă și alegătorii din comuna Bărbănt. Tabăra contrară a avut o poziție bună pentru a întinde mreja. Comunica din dos prin grădină la câmp cu drumul mare. Aici erau corteșii cu peană roșie, — cei mai dibaci. Peste vale s'a făcut pod spre scopul acesta. Am văzut grupuri de Bărbănteni beți, duși ca vitele peste pod în tabără, ca să nu-i vază nime. Am văzut și pe alți nefericiți.

Bărbăntenii venind, din drum au fost închiși în Chișfalău și opriți ca să nu ajungă la timp la alegere, căci s'au fost declarat aderenți ai lui Vajda. Inchiși, au fost adăpați cu beutură și apoi schimonosiți în toată ființa lor și așa au mers la votare.

Avem și alte date încă nescormonite pe deplin.

Chișfălenii spuneau, că au căpătat câte 10 cor. pentru vot dela agenții străini. Dar aici agenții s'au păcălit, precum și în Ighiu.

Jupânașul David József din Ighiu era ales ca cortez bun, avînd el legături cu oamenii, dar în schimb el a cerut anticipando un „rebach“ și — l'a căpătat. Acel Dávid József, căruia înainte cu o lună două, i-se luase licența pentru vinderea de tăbac și sare, din cauza abuzurilor ce le-a săvîrșit cu tăbacul și sarea, — înainte de alegere cu o zi, capătă înapoi aceeași licență, și încă *telegrafice!*

Acum iară-i „szabad a vásár.“

Știm pe un ast-fel de Jupînaș, care umbla să câștige suflete, dar s'a ars, căci deși a lăsat pe masa unui alegător 20 cor. și i-a făgăduit grîu dacă votează cu Werner, alegătorul, un om sărac lipit, mai bine

a voit să rabde foame, căci dragostea de neam i-a fost mai mare!

Cînd te gîndești și pui în asămănare pe omul acesta sărac, care și-a dat prinosul pe altarul neamului, cu un bogat cum e proprietarul Antoniu Pop din Bucerdea-vinoasă, care a fost cel mai aprig corteș al aceluia, care n'are durere de noi, te înfiorezi de chipul urît ce ți-se înfățișează. Păcatul săvîrșit de omul acesta, e răsunetul ce repetă blăstămul eșit din gura sutelor de alegători în curtea nemeșască, din Ighiu, unde ne era quartirul nostru principal.

Nu știi cu ce s'a ales acest domn, atîta știi, că una i-a rămas: Conștiința, că el din strajameșter, a devenit „domnu Antone“ în ținutul acela! Acum și asta și-a păpat-o!

Ce să zic apoi de popa *Aurel Jurca*, din Bucerdea-vinoasă, prietin celui de mai nainte? Similis simili gaudet. A votat și acela cu Werner; asemenea popa Chiriac Rațiu din Oieșdea, care nu s'a rușinat a veni între noi, a să da de „credincios“, a merge cu ai nostri la urnă, și acolo — a vota cu Werner!

Oare ce au avut în vedere domnii ăștia? Burta ori pe drăguțul de guvern

cu proiectul său berzevician, care vrea să ne răpească limba din școalele noastre? Fie una, fie alta, fapta lor i-a dus acolo, unde un Român curat e rușine să stea!

Acum vă puteți veseli și chefui, domnilor, împreună cu protopopul Montani din Zlatna, pe care chiar un preot de ai lui l'a redus în foaia „Libertatea“ la adevărata lui valoare.

Să nu credeți sfințiile voastre, că e tot atît pentru poziția voastră, că să înstrăinează poporul de voi!

Alegătorii din *Bucerdea* când au eșit din sala de votare, după-ce votaseră cu birău cu tot cu candidatul nostru, au strigat, că *ei nu mai au păstor*, că popa Jurca i-a părăsit! Și să uitau cu înduioșare, cum fie-care sat e condus de preotul său, numai ei *n'au preot*, deși ei l'au ridicat la treapta asta, pentru meritele tatălui său, căci el nu avuse nici o școală, ci înainte de popie, făcea roate și pluguri și umbla la vite! Și acum poporul acela e înstrăinat de el și de biserică, căci zic, „nu vom mai merge nici la biserică cu el“! Spun, că duc jalbă și la Vlădicu.

Chiar și străinii își bat joc de ast-fel de oameni uitați de sine.

Tot între ăștia să numără și popa

Ursa din Meteș, care a durmit somnul ursului din bîrlog și a uitat, că el e preot și alegător român, și nu ș'a arătat cojocul la alegere, ear pe Meteșeni i-a lăsat anume pradă notarului Cismaș, micului satrap de pe Valea-Ampoiului. Acesta, împreună cu notarul *Albini* din Zlatna, cu un hiperzel necualificabil, au momit pe alegătorii de pe Valea-Ampoiului, încît au întrecut mult pe notarii unguri, cari nu pot arăta nici $\frac{1}{4}$ parte suflete cîștigate, cît acești doi notari foști Romîni.

Asemenea s'a întrecut pe sine notarul Z. Pop din Sântimbru și S. Andreiu din Totoiu. Au lipsit dela alegere și preoții Pojar dela Galațiu, preotul din Sîntimbru și Cojlar, Adamovici din Bucium și alți doi.

E bine să se știe, care ce plătesc, pentru ca să ne cunoaștem oamenii și ca să se rușineze ei de purtarea lor. Iar cei cari mai au simț și conștiință de păcat, să se pocăiască!

După anunțarea rezultatului.

Resultatul a fost anunțat la 7 $\frac{1}{2}$ oare sara. Se părea, că contrarii nu sunt îndestuliți. Candidatul lor nici nu s'a arătat.

Numai la cuartirul lor se auziau chiote de oameni beți.

Ai nostri s'au adunat toți la curtea lui Kiss Balint. Erau ca la o mie de oameni, alegători și nealegători.

Dl Dr. *Laurențiu Pop*, s'a suit pe terasă și le-a vestit sfârșitul alegerii, vorbindu-le frumos și descriind în colori vii lupta noastră, care ideală a fost, pe când dincolo a fost volnicia și beutura, cari au momit pe mulți de ai nostri slabi de înger. Spune apoi cum *Moții* s'au purtat ca niște sfinți, venind din depărtare de 80 km. prin frig, și au fost *toți una* până la urmă. Bine s'au purtat cei de pe Valea-Ampoiului, cu puține abateri.

Urale de „trăiască“, „jos cu trădătorii! bătaia lui D-zeu să-i ajungă!“ și alte de acestea răsunau din sute de guri, după terminarea vorbirii.

Să ridică apoi Dl *Dr. Vajda* și ține alegătorilor și poporului o vorbire, în care apreciază părțile luminoase ca și cele umbroase ale luptei de azi. Dl Dr. Vajda laudă ținuta deamănă a alegătorilor cari aurămas credincioși steagului național, arătându-și nădejdea, că oile rătăcite, se vor întoarce și ele la calea Domnului. „Lupta noastră sfântă a fost — zice Dr. Vajda. — De n'am

reușit, să nu ne descurăgieze! Pruncul mic până învață a umbla pe picioarele sale, încă cade, dar se întărește, ca mâne să nu mai cadă.“

Le mulțamește alegătorilor pentru încredere, nu atît față de persoana D-Sale, cît față de cauza ce o reprezintă, căci prinosul ce l'au adus ei cauzei românești, nu e pentru azi ori mâne, ci pentru copii și nepoții nostri.

Dr. Vajda vorbea cu foc, cu pathos, dar noaptea se lăsase, și coperea pe vorbitor.

Ci iată de-odată întunerecul să luminează! Nu departe izbucnește un foc mare, flacările să înalță înfricoșat, clopotele sună în dungă! O mână dușmană a aprins bordeiul unui biet sărac, bagsama ca oamenii să se împrăstie și astfel să se zădărnicească ținerea vorbirilor. N'a reușit. Ci a reușit altceva: Ni s'a dat să avem o vedenie ca în cele mai rari tablouri: Lumina focului lumina curtea și poporul și cădea asupra vorbitorului, pe care ni-l prezenta învăluit în o aureolă mistică, ca pe un apostol învăluit în lumină de sus!

Poporul sta nemișcat. Dr. Vajda neîntrerupt vorbea: „V'a-ți purtat brav, am văzut bătrâni neputincoși mergînd la urnă, și mi-am adus aminte de senatorii vechilor Romani, cari cu sfatul cumpănit și cu vaza

lor erau în fruntea afacerilor statului! Voi sunteți nepoții aceluia popor, a cărui geniu nu v'a părăsit!"

Nesfârșitele ovațiuni, aprobări și strigăte: „Jos cu trădătorii neamului!“, să amestecau cu sunetul de alarm al clopotetor, după cari se auzea iarăși vocea respicată a candidatului nostru, iar această mulțime de o mie oameni stătea nemișcată ca un zid cu privirile ațintite asupra lui Dr. Vajda, a cărui cuvinte o cucereau. Potop să fi venit și nime nu s'ar fi clintit din loc, până ce nu s'a isprăvit vorbirea.

Dl Vajda își ia apoi adio, și roagă poporul să plece fiecare în liniște la vetrele sale.

Moșii aveau să meargă iară 80 km., drumul cătră casă. I-am întrebat, că altădată mai veni-vor tot cu același suflet? Mi-au răspuns: *De o mie de ori, de ar fi lipsă!*

Laudă vouă, avantgardă falnică și credincoasă! Dzeu să vă răsplătească și tuturor acelora, cari Vă urmează!

*

Drept întregire și explicație, mai ținem să spunem următoarele:

Candidatul nostru dela Ighiu, dl Dr. Vajda, avea de gând să trimită scrisoare de mulțumită deosebit fiecărui alegător din cerc, dar

n'a avut răgaz să o facă, căci abia s'a zmulș din lupta cercului său, și ca mâne-zi a alergat îndată la Cristian, unde era alegerea peste 4 zile, ca să ajute și acolo la luptă, la acea luptă frumoasă, care cu biruința Românilui Dr. Nicolae Comșa s'a sfârșit.

De aci a trăbuit să plece la Cehul-Silvaniei în ajutorul venerabilului prezident George Pop de Băsești, unde bine au lucrat oamenii noștri și numai ciomegele mișeilor au zădărnicit o nouă biruință, care însă va urma totuși, căci alegerea aceea trebuie să o nimicească Curia.

Chemat la muncă în aceste locuri, n'a mai avut răgaz să adune și datele cele multe și compromițătoare pentru candidatele stăpânirii la Ighiu, și se atace cu petiție această alegere, la care multe mișelii s'au făcut, așa că o cercetare judecătorească Curială, trebuia să o nimicească.

Dar' semnele arată, că dieta acum aleasă, nici nu poate fi de lungă trăinicie.

Ear' de mai aduce soartea alegeri nouă, noi suntem siguri, că în cercul Ighiu, guvernul nici nu cutează să mai pună contracandidat față cu candidatele români! — Nu!

Că pe ori-cine ar mai pune, nu Werner cel ne-iubit de nime, dar' însuși ministrul Tisza ori hireșul Kossuth să vie, va fi măturat de voința alegătorilor români!

Și aceea încă o știm, că dl Dr. Vajda, care e cunoscut deja în cerc, e hotărît a candida de nou cu steagul național în acest loc.

Știind acest lucru, Vă rugăm, alegători români, nu numai să rămâneți credincioși dlui Dr. Vajda, ci să faceți totul, ca pe de altă-dată, să fi atras la alvia cea adevărată, și pe cei-ce acum, de nepricepuți ori ispitiți de ochiul satanei, s'au abătut dela glasul dulce al mamei națiuni.

Și atunci — cu noi va fi Dzeu!

Un martor ocular.

Dăm în cele următoare, precum am promis, cu numele pe toți Români care au votat la Ighiu și care cu cine a votat. Iată-i:

DIN IGHIU

Cu *Dr. Vajda*: Andrea Bazil, Anghel Stefan, Botean Ion I. Stefan, Bucerzan Andronic, Bucerzan Vasilie, Circo Petru, Dănilă Ion, Dobo Tyron, Domșa Ion, Jăncău George, Mora Todor, Păcurar Niculae, Popa Ariton, Măcsim Ion.

Cu *Verner*: Mărginean Nicolae, Florescu Nicolae jun. și Medrea Ion, birău.

N'a votat: Nicolae Florescu.

BĂRĂBANȚ

Cu *Dr. Vajda*: Baranyai István id., Bativan Kirilă, Dembi Alexandru I. Ion, Dembi Alexandru I. Józsi, Duma Gyurka, Holtics Todor, Crișan Georgiu, Muntean Ghiurca, Muntean Iosif, Muntean Mihai, Tripșa Mihai, Tripșa Sofron, Tripșa Gligor jun., Tripșa Vasile sen.

Cu *Werner*: Dan Andrei, Dan Petru, Dan Vasile, Murza Stefan, Murza Ion, Muntean Vasile, Moldovan Ion I. Mihăilă, Popa Ion I. Nicolae, Plăcintă Ion, Roman Iszák, Rusan Niculae, Tripșa Matei, Tripșa Alex.

N'a votat: Tanase Ion, învățător

CHIȘFALĂU

Cu *Dr. Vajda*: Anca Nicolae, Bălgrădean Ion I. Andrei, Ciugudean George, Ciugudean Ion I. Augustin, Ciugudean Maxim Iuon, Ciugudean Ilie I. Ion, Dăian Ion a Marii, Ion Ionaș, Contor Salvinus, Crevian Tamas alui Iacob, Crișan Todor alui Todor, Ghiura Gheorghe, Muntean Ilie, Moldovan Nicolae I. Ilie, Totoian George, Totoian Ioachim.

Cu *Werner*: Ciugudean Nicolae I. Nicolae, birău.

PĂCLIȘA

Cu *Dr. Vajda*: nime

Cu *Werner*: David Simion, Costea Danil, Zdrinc Vasile I. Avram.

Nu a votat: Cado Nicolae, preot.

ȚELNA

Cu *Dr. Vajda*: Medrea Ion I. Andronic, Hada Pavel I. Vran, Medrea Iuon, Medrea Ion I. Timoftei, Truția Deonise.

Cu *Werner*: nime.

IGHIEL

Cu *Dr. Vajda*: Hălălău Ilie, Popescu Deonise.

Cu *Werner*: Costea Nistor, Pop Gligor. Pasiv: Costea Precup, preot.

BUCERDEA VINOASĂ

Cu *Dr. Vajda*: Balea Teodor I. Simion, Florea Niculae, Nistor Chiriac, Nistor George, Nistor Mitru, Pop Teodor, Truța Ion bogatu.

Cu *Werner*: Giurca Aurel, preot, Pop Antone, proprietar, Borza Nicolae, honved, Popa Chirilă.

Nu a votat: Borza Chirilă, Florea Mihai a Curi, Adam Petru și Popa Ion I. Chirilă.

BUCERDEA VINOASĂ (satu de sus)

Cu *Dr. Vajda*: Florea Niculae al Curi și Popa Candin.

Cu *Werner*: nime.

ÎNTRĂGALDE

Cu *Dr. Vajda*: nime.

Cu *Werner*: Avram Vasile, Nistor Iosif, Niță Simion, Nistor Iuon, Topor Iuon.

CRICĂU

Cu *Dr. Vajda*: Anghel Iulian, Barb Remus, Dregan Lica, Florea Mihai (din Bucerdea), Gemorean Vasilie I. Niculae, Lupșan Petru lui Vasilie, Muncuș Georgiu, Muntean Filimon, Muntean Gligor, Muntean Ion lui Mihăilă, Muntean Onuț, Muntean Stefan lui Chirilă, Pădurean Aron, Rus Filimon, Șandru Ion I. Niculae, Todericiu Simion.

Cu *Werner*: Meteș Moise, notar, Popa Inochentie, Jomolean Ion, birău.

Nu a votat: Muntean Lică.

CRAIVA

Cu *Dr. Vajda*: Morușcă Ion, Suciu Simion al Ravechii.

Cu *Werner*: Suciu Vasile, birău.

TIBRU

Cu *Dr. Vajda*: Murgea Vasile, Neagoe Alexandru.

Cu *Werner*: Groza Ion Mateș și Sima Gavril.

OIEȘDEA

Cu *Dr. Vajda*: Fehérvári Moise, Hornar Alexandru, Iașca Lică, Mitrofan Vasile sen., Muntean Petru, Pădurean Partene, Popa Partene I. Aftene, Popa Trifon, Popa Lica lui Petru, Reff Lica.

Cu *Werner*: Ioșca Nicolae, Reff Tanase, kișbirău, Popa Iuon, notar, Rațiu Chi-riac, preot.

Nu a votat: Stan Todor.

SÂNTIMBRU

Cu *Dr. Vajda*: Fleșer Nicolae I. Ion, Fleșer Petru, Crișan Ion I. Marian, Curta Partene, Mitrofan George, Muntean Rudolf, Popa Partene lui Dumitru, Popa Partene I.

Culiță, Rusan Niculae, Sălăgean Danilă, Sântimbreaan Chiriac.

Cu *Werner*: Andrei Silvius, notar, Popa Ion a baciului.

Nu au votat: Curta Ion I. Aftene, Papiu Clemente, Popa Culiță I. Partene.

GALTIU

Cu *Dr. Vajda*: Goția Niculae, Mârza Nicolae I. Mârza, Mârza Vasile I. Pavel, Voică Marian.

Cu *Werner*: nime.

Nu a votat: Șerban Iosif, preot.

COJLAR

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cu *Dr. Vajda* : nime.

Cu *Werner*: Cerneu Onu, Popa Candin.

Nu au votat: Pojar Filip, preot și Muntean Iacob.

ZLATNA

Cu *Dr. Vajda*: Beșa Emanuil, Borza Niculae a Sofiei, Danil Ștefan, Fica Petru I. Todor, Fica Ștefan I. Anghel, Feneșer Petru I. Ioan, Gólya Iosif, Cândea Petru, Corpade Rusan, Cristea Dumitru, Cristea Ion, Mărginean Petru Oprea, Magda Dumitru, Pașculețiu Ștefan, Paul Petru, Presăcan Petru I. Iacob, Petringenar Petru, Roff Ni-

culae I. Sasu, Tănăsescu Ion, Vasilie Andronic, Vasilie Nicolae Mucezan.

Cu *Werner*: Albini Iuliu, notar, Irimieș Costantin, v. not., Irimieș Ion, băieș, Codrușiu Ion, Corpade Ion I. Rusan, Corpade Ștefan I. Ion I. Rusan, Cristea Ion, Olariu Nicolae, Dr. Rece Iuon, medic, Montani Iuliu, protop.

Nu au votat: Irimie Irimie, Magda Simion, Mogușiu Ștefan, Paul Petru a Georgi, Vasile Aron I. Ion.

VALEA DOSULUI

Cu *Dr. Vajda*: Crișan Dănilă, Câmpian Nicolae.

Cu *Werner*: Mogușiu Dumitru, Mușă Nicolae, Popescu Nicodiu, Vasilie Mihaiu, Vasile Aron.

Pasiv: Popesc Onușiu.

TRIMPOELE

Cu *Dr. Vajda*: nime.

Cu *Werner*: Iăncău Nicolae, Petrușiu Nicolae I. Ion, Puța Ion I. George, Slevas Nicolae I. Andronic, Slevas Iuon I. Macarie, Jurca Vasilie.

PETRÎNJENI

Cu *Dr. Vajda*: Ardeu George, Berzan Alesandru, Cărbunar Dumitru, Câmpian

Alexă, Câmpian Niculae a Dopului, Cristea Niculae, Moldovan Iuon, Miclea Vasile, Nistor Niculae, Varmaga Petru.

Cu *Werner*: Berzan Iosif a Ani.

Nu au votat: Basaraba Vasile, inv., și Dușa Todor, preot.

GALAȚI

Cu *Dr. Vajda*: Niculae Ștefan, Roman Todor.

Cu *Werner*: Petru Vuț.

FENEȘ

Cu *Dr. Vajda*: Aron Ionuțiu I. János, Aron Iuon I. Petru, Aron Petru I. Iuon, Cociobea Niculae a Sanfiri, Lăslău Vasile I. Iuon, Lup Ion, Magda Iosif, Petruț Ion I. Simion, Romoșan M., Turic Luca, Voda Vasile, Voda Nistor.

Cu *Werner*: Achim Vasile, Popa Marian, Radu Traian, notar, Raf Ion I. Șerban, Șerban Toma a Tomi, Todoruț Ion, Todoruț Niculae, Todoruț Traian, Todoruț George a Tomi.

Nu a votat: Jurca Simion.

PRESACA

Cu *Dr. Vajda*: Dușa Niculae a Trifului, Haneș Ion, Haneș Mihai, Nicola Niculae, Vasilie Vasile.

Cu *Werner*: Gligor Gavrilă I. Iacob, Roman Iacob, Stanciu Nilulăe I. Ion, Giurgiu George.

Nu au votat: Mic Gerasim, Nicola Mihai.

POIANA

Cu *Dr. Vajda*: Bălșan Alexandru, preot, Irimie Ion I. Gavril, Oancea Petru iun., Pâclișan Martin, Vêrvara Petru.

Cu *Werner*: Ivașc Georgiu, Lupșa Todor, Lupșa Sântion, Majer Gerasim, Vințan Iosif.

N'a votat: Ampoițan Ion.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

METEȘ

Cu *Dr. Vajda*: Borza Nechifor, Hereguș Petru I. Măț, Ilie Todor lui Nic.

Cu *Werner*: Bogdan Nistor, Băcilă Todor, Cismaș Ion, notar, Dugonieș Pavel, birău, Gavrilă Ion I. Gligor, German Deonis, Hereguș Ion I. Vasile, Crevian Matei, Moga Zaharie, Moga Petru, Palișan Avram, Stan George I. George, Stan Iosif, Stan Petru, Ursa George, Ursa Gregore I. Ioan.

Nu au votat: David Niculae a Tomi, Pălcău Toma I. Simion, Ursa Gligor, morar, Ursa Ion, preot.

GĂURENI

Cu *Dr. Vajda*: nime.

Cu *Werner*: Blaga Luca, Dragoș Todor, Pălcău Niculae, Pantea George, Vine-rean Ion I. Petru.

N'a votat: Florea Simion I. Gligor.

TĂUȚIU

Cu *Dr. Vajda*: Bodea Gavril, Bodea George, Balca Iochiu, Filip Gligor, Filip Vasile a Măriuchi, Filip Vasile a lui Mihai, Giura George lui Iancu, Giura Niculae lui Ilie, Giura Vasile, Handa George, Helga George, Moga Alexe, Popoviciu Deonise, Popoviciu Gligor.

Cu *Werner*: Bălaș Antone, Bodea Iosif I. Ion, Bolca Toma.

Nu au votat: Bolca Ion I. Sântion, Haneș George, Șandru Sofron.

AMPOIȚA

Cu *Dr. Vajda*: Bădilă Dinu, Bodea Petru a Ionului, Georgiu Niculae, Hēlga Pavel, Ivașc Simion I. Petru, Luca Toma I. Gligor, Luca Anghel.

Cu *Werner*: Todea Iuon.

ȘARD

Cu *Dr. Vajda*: Crucian Vasile a lui Georgie, Crucian Vasile Cocan, Dumitrean Moisă, German Niculae, Colcer Achim, Cristea Filimon, Crișan Ilie, Macarie Iuon, Me-

teş George, Meteş Cornel, Milaciu George I. Nic., Nana Ilie, Pop-Bota Nicolae, Pop-Bota Enea, Pop Aurel, Popa Tanase, Rad Simeon, Sidor Cojetan, Trifan Ion, Trif Petru.

Cu *Werner*: Brişcaş Sofron, Dumitrean Ilie, Dumitrean Nicolae, Dumitrean Petru, Rad Pavel.

Nu au votat: Brişcaş Jeronim, Dumitrean Ion, inv. pens., Lucaciu Andrei.

ABRUD

Cu Dr. *Vajda*: Anca George Popa, Anca Nicolae I. Nicolae, Anca Simion I. Ion, Anca George I. Todor, Anca Dumitru jun., Anca Ion I. George, Anca Nicolae I. Solomon, Anca Nicolae I. Todor, Borza Stefan a Flori, Borza Vasile, Cemcea Nicolae I. George, Ciasa Nicolae I. Ilie, Ciasa Ilie I. Lazar, Ciasa Iuon a Haşcului, Ciasa Ion a Sandi, Cioflică George a Diacului, Cioflică Dumitru lui Petru, Drumar Nafrea, Felea Nicolae, Felea George, Felea Simion I. Stefan, German George, Gomboş Iosif, Gianca Iuon, Jager Simion jun., Chissa Ion, Crişan Alexandru, Corva Solomon, Manea Petru, Mârza Georg a Ani, Mera George Bitu, Muşiu Iuliu, Moldovan Nicolae, Nari-tia Valeriu, Oniciu Achim, Oniciu Nicolae,

Oniciu Vasile, Oprişa Nicolae, Tripan George, Tripan Nicolae I. Todor, Riza George I. Ion, Rus Ion, Roza Nicolae I. Ion, Rus Ion lui George, Sicoe Nicul. Georg., Sicoe Ion Spe-rian, Sicoe Todor I. George, Simina Nicolae, Simina Miţaş, Hedrea Sturza, Nicolae Basota, Susmina George a cătănuţii, Ştef Ştefan, Feleguţiu Alexandru, Toma Nicolae, Tufar Todor, Tufar Vasile, Tuhuţiu Avram, Tuaşc Ion, Verzar Nicolae, Zeflea Deonis, Giurca Ilie Horgoş, Giurca Constandin, Giurca Nicolae I. Precup, Giurca Dănilă I. Dumitru, Giurca Nicolae I. Dănilă.

Cu *Werner* : Sturza Simion Mano.

Nu au votat: Anca Ales I. Nistor, Boghia Nicolae a Mitului, Bolca George, Şulea Nicolae lui George, Susmina Nicolae a Sili.

CĂRPINIŞ

Cu Dr. *Vajda* : Balea Petru I. Filip, Buruiană Vasile, Dogar Nicolae, Ghionea Nicol., Manovics Petru, Pripon Petru I. Gavril, Sima Gligor, Furduj Nicol., Sîrb Ion I. Todor, Sîrb Todor I. Avram.

Cu *Werner* : Pertia Nicolae.

Nu a votat: Gligor Iuon, preot.

SOHODOL

Cu Dr. *Vajda* : Buda Ilie, Berinde Petru, Furdui Ion I. Nicul., Goja Dumitru,

Goia Ion, Mihuş Nicol., Narişia Gerasim, Oniciu Nicolae, Plic George, Sicoe Dănilă, Stan Simion I. Todor.

Cu *Werner*: nime

BUCIUM

Cu Dr. *Vajda*: Achim Petru, Anca Niculae, Băeşan Niculae, Dr. Ştefan Banfi, Bogdan Alesandru, Bana Niculae, Ciama Niculae a Ciebi, Țândrău Todor, Țândrău Simion I. Mihai, Țândrău Ion I. Mihai, Ciora Iuon, David Vasile I. Pavel, David Niculae a Georgichi, direct., Danciu Niculae, dir., Danciu Moisă a popi, Danciu Alesandru, Danciu Ion I. Ştefan, David Candin, David Alesandru a Culiţi, Danciu Petru I. Nicolae, Danciu Candin a Popi, Dandea Simion, David Şandru a Bodoreni, Fer Nicol. I. Clemente, Ionuţiu Nicolae Cioba, Iancu Gerasim, Caracaş Iuon, Crişan Petru Stanciu, Crîsnic Ion I. George, Lup Niculae I. George, Lup George, Lup Simion I. G., Macaveiu Iuon Miţi, Muntean Iuon, Macaveiu Ion I. Moisă, Macaveiu Alesandru I. Alex., Macaveiu Niculae Cătană, Macaveiu Niculae I. Moisă, Mateş Solomon, Macaveiu Alesandru a Schiopului, Macaveiu Paşcuţiu, Macaveiu Ion Danu, Macaveiu Nicolae Ciocoiu, Macaveiu Dumitru Moga,

Macaveiu Ionuțiu Aviron, Macaveiu George Mitru, Macaveiu Ion a Stăncuți, Macaveiu Vasilie I. Todor, Neamțiu Toma, Popa Arion, Scurtea George, Sturza Simion a Petrușchi, Tomuș Alesandru, Tomuș George a Meleni, Tomuș Insif a Ghici, Tuhuțiu Nicolae, Giurca Nicolae I. Mendel, Giurca Moise.

Cu *Werner*: Paul Ștefan, notar, Giurca Nicolae I. Todor, Giurca Alesandru, Giurca Ion Dintel, Giurca Simion I. Mendel.

Nu au votat: Adamovici Nicol., preot; Anca Ion, Danciu Traian, Faur Simeon, Cozma Iuon, Macavei Alesandru Kenter, Pușcariu Ion, învăț., Giurca Nicul., morar.

MUȘCA

Cu Dr. *Vajda*: Buran Vasile Cuțiu, David Simion I. Petru, Fonage Ion, Fonage Dumitru Câmpian, Fonage Micul Moholca, Fonage Dumitru Șendri, Fonage Dumitru, Câmpian Ion I. Indrei, Oprea Dumitru Adam, Oprea Nicolae a Conti, Petruția Dumitru, Petruția Alesandru, Todor Pascu, Todor Nicolae I. Irimie, Ungurean Nicolae.

Cu *Werner*: Alb Petru I. Mafteiu, birău, Hentea Dumitru, s. not., Lazar Dumitru I. Costantin.

Nu au votat: Alb George și Lazar Dumitru.

*

Numele străinilor nu le dăm. De aci reese că au votat cu străinul și 127 Români, prin ce s'a pricinuit căderea candidatului nostru. Îi încres-tăm aci. De-opotrivă vinovați cu ei sunt cei-ce n'au votat, numiți aci și ei.

Întregire. Din greșală, dintre alegătorii din comuna *P r e s a c a*, cari au votat *cu* Dr. Vajda, (vezi pagina 25.) a rămas afară numele dlui în-vățător *Iacob Nicola*. Intregim prin aceasta rap-portul, scoțind cu plăcere la iveală, că dl înv. Nicola nu numai a votat cu candidatul național, dar în decursul întregii campanii, a avut o ținută neexceptionabil de cinstită românească.

Ținem mai departe să constatăm, că dl înv. *Nichifor Borza* din *Meteșiu*, a fost foarte pe ne-drept atacat în un ziar, că ar fi votat contra candidatului român. Absolut greșit. Și dl *Nich. Borza* a votat *cu* Dr. Vajda, și a avut purtare corectă. În vreme-ce aproape tot satul a apucat pe calea rătăcirii, dsa cu încă doi Români cinștiți, a stat pe lângă steagul național, dând pildă și oilor rătăcite din comuna *dsale*.

Scrisoare deschisă

= de mulțămită =
cătră alegătorii cercului
I G H I U

Iubiți frați!

Eînd comitetul electoral al partidului nostru național, m'a trimis în cercul D-voastre, ca să lupt pentru învingerea steagului nostru, D-voastră nu mă cunoșteți pe mine, iar eu Vă cunoșteam pe D-voastră numai ca pe Români de ori-unde. D-voastră nu știți ce arme înveninate vor fi folosite de partidul contrar, eu nu știam ce luptă grea mă așteaptă.

Astăzi D-voastră mă cunoșteți și eu încă Vă cunosc mult mai de-aproape, și de aceea îmi împlinesc cu drag datorința, de a Vă mulțumi din tot sufletul meu, pentru ținuta D-voastră vrednică, românească, pentru ferbintele D-voastre entuziasm național și pentru nenu-

măratele dovezi de dragoste frățească, de care m'ați învrednicit, ajutându-mă în lupta cea mare.

Vredniciei D-voastre trebuie să-i mulțumesc, că deși am fost învins: *steagul cauzei noastre sfinte l'am putut mîntui cinstit și nepătat!*

Nu eu a trebuit să Vă încălzesc pe D-voastră cu însuflețirea mea. Focul sfînt al dragostei de neam, ce l'am văzut pretutindeni strălucind din ochii D-voastre, fanatica Dv. însuflețire, ce am văzut-o izbucnind cu forță elementară de nenumărate dați, au însutit entuziazmul meu și mi-au oțălit puterile și dragostea de luptă!

Nu mă țin destul de destoinic pentru a descrie bravura falnicilor Moți, în frunte cu admirabilii lor conducători, cari toți au stat ca un singur om neclintiți în luptă! Buciumanii, Abrud-sătenii, Cărpenișenii, precum și Sohodolenii și Mușcanii cei îndepărtați de 74 kilometri dela Ighiu, au alergat *toți*, până și cei bolnavi și bătrâni, la urnă! Chișfaludenii, Șardenii, Sîntimbrenii, Bucerzenii, Cricăuanii, s'au purtat tot așa de vrednic, românește, ca și o parte însemnată a alegăto-

rilor din Zlatna, Vultur, Pătrânjeni, Valea-bulzului, Feneș, Presaca, Galați, Tăuți, Ighiu, Ighiel, Tibru, Craiva, Bucerdea și Țelna.

Că s'au găsit oameni slabi și Români slabi, între atâtea sute de alegători, aceasta a făcut să strălucească într'o lumină cu atît mai frumoasă — vrednicia celor bravi!

Faptul, că mulți dintre ai noștri și-au vîndut convingerea națională și votul lor românesc, pentru bani de ai lui Iuda, trebuie să ne doară cu atît mai mult, cu cît de acei bani spurcați este legat blăstămul atotputernicului Dumnezeu.

Cu atît mai mult trăbue să ne bucurăm însă, că mulți frați Români de ai noștri, au fost așa de cinstiți și de cumiți, încît după ce, ispitiți de necuratul, primiseră bani pentru a vota cu contrarul nostru, ei în fața comisiei electorale au avut tăria convingerei de a să declara Români verzi și vrednici, făcîndu-mi cinstea de a vota cu mine! Onoare lor!

Cel mai întristător fapt a fost, că oameni neatârători, oameni cu avere, cari pînă la alegere strigau în gura

mare, că Români ca ei nu mai sunt!, ori au rămas acasă, ori au avut chiar nerușinarea a lucra pentru contrarul și a vota cu el!

Dar mulțumită lui Dumnezeu, oamenii aceștia condamnabili, au fost puțini la număr și slabi la puteri, căci vorba lor a perit ca sîsăitul șerpilor în codru. Și dacă ei cu cele 35 voturi ale lor, au făcut, ca steagul nostru să fie învins, — mulțimea cărturarilor români și gloatele mîndre de popor țăran, frumos, românesc, cu razele însuflețirii lor, au învăpăiat steagul cauzei noastre sfinte în aureola unui viitor victorios, mai fericit și mai frumos!

Fraților alegători!

Cercul Ighiului este unul dintre cele mai importante cercuri, căci el se întinde dela Câmpeni până la Bălgărad și Teiuș, el este așternut în chiar inima neamului românesc.

Lupta prin care am trecut este numai începutul unui lung șir de lupte!

Dragostea ce mi-a-ți arătat-o D-voastră și focul sfînt național, care V'a încălzit în această primă luptă,

mi-a legat inima și sufletul, mi-a legat firea și vrerea de D-voastră! Și de aș ști, că aș cădea de zece ori în viitor în cercul D-voatre, eu totuși vin și vă declar sărbătorește, că până ce nu voi putea duce la biruință steagul sfintei noastre cauze naționale la Ighiu, *eu nu voi da îndărăt*, ci voi lupta fără privire la pedece, de câte-ori mă va chema încrederea și dragostea D-voastră frățască, la luptă!

Dumnezeu îndrepteze cauza neamului nostru spre bine!

Dumnezeu vă deie D-voastre, fraților, tot binele și toată fericirea!

Dr. Alex. de Vajda-Voevod.

Alegerea dela Ighiu

apreciată de un preot din cerc.

Ca luptă românească, alegerea dela Ighiu a fost impozantă, bătând pe vrășmași în răcori. În deosebi comunele din Munții-apuseni, bravii Moți, au stors mirarea tuturor prin ținuta lor deamnă și prezentarea aproape în număr complet, pe lângă toată depărata lor dela centru și cu tot timpul greu de iarnă.

Și dacă cu toate acestea lupta s'a sfârșit de de astă-dată prin căderea distinsulu nostru candidat: Dr. Alexandru Vajda-Voevod, cu o minoritate numai de 35 voturi, cauza e de a se atribui în primul rînd presiunilor și corumperii alegătorilor.

Măsură adevărată a însuflețirii și alipirii cătră candidatul nostru fruntaș, o dă viforul de indignare, ce clocotește încă în toți cei buni, amenințînd pe trădători cu dispreț și boycottare pe toate terenele.

Din părțile noastre au votat cu contrarul: Iuliu Montani, urgisitul și compromitatul proto-

pop gr.-cat. dela Zlatna, omul care se vede, că e cu totul decăzut și uitat de sine. Figura asta tristă numai rușine și pagubă morală și materială a adus pe ținutul în care petrece. Și dacă n'a chiar ruinat pe supușii săi, e de a se mulțami numai fruntașilor preoți, cari de nenumărate-ori au trebuit să-l lovească peste degete! Ar fi timpul suprem, ca acum, într'o cauză de onoare națională, când se pune contra noastră și cu călcarea cuvîntului, votează pentru dușmanul bisericeii și a școalei noastre, să fie făcut imposibil în societatea românească și huiduit ca un păcătos ordinar și vînzător al celor mai scumpe interese ale noastre! Mi-e rușine, că trebuie să stau sub supunerea canonică a unui astfel de păcătos și fac făgăduință solemnă în fața neamului, că nu-l voi mai cruța de forul publicității, până cînd pedeapsa lui Dumnezeu îl va mai ținea la locul de onoare, de care în atîtea rînduri s'a dovedit nevrednic.

Tot contra noastră a fost și preotul gr. cat. Nic. Toderescu din Feneș, a cărui ținută corăspunde vieții sale; apoi cinci credincioși de ai preotului gr.-or. din Bucium-Poeni: Nicolae Adamovici. Ținuta condamabilă a acestui preot așa de independent materialicește, a scandalizat tot jurul nostru. El s'a dat adecă unealtă în mâinile cumpărătorilor de suflete și pe urmă el a rămas acasă, trimițînd numai pe cei cinci: socrul,

cumnatul și trei credincioși ai săi, la vot cu Werner.

Din ceialalți fruntași dela Zlatna încoace, s'au mai purtat rău preoții gr.-or. Jurca și Paul din Trîmpoele și Valea-dosului, stînd acasă, primul se vede unealta voinicosului notar Albini, care notar înainte de alegere s'ar fi exprimat într'o cîrciumă, că mai bine să moară în drum, decît să nu iasă Werner."

Acum nu va mai muri, dar va fi la loc, ca anumitele venite grase, să i-se mai tragă, ca să-ție apoi fudulia Werner sărîntocul.

Vinovat pîn'la un loc a fost și preotul gr.-cat. din Pătrîngeni : Teodor Dușa, pe lîngă care atîta timp a trebuit să pierdem pînă a-l îndupleca să meargă la votare, cînd însă a fost prea tîrziu, încheindu-se votarea!

Pe ceialalți de Zlatna în jos îi va țîntui pe stîlpul rușinei altul, care-i cunoaște mai bine. Eu mai amintesc numai în general, că preoțimea gr.-cat. s'a purtat cu mult mai rău decît cea gr.-or. Dar poate vom mai reveni, căci lucrul e cu mult mai momentuos, decît să trecem peste el așa la ordinea zilei.

Un lucru să-l constatăm totuși, pentru mai buna noastră orientare în viitor: Acum ne cunoaștem, căci am făcut școală. Ce-i buni să-și strîngă rîndurile și să facă pe vînzători, ca să simtă greutatea păcatului săvîrșit! Atunci ne

vom putea prezenta la o altă alegere ca un zid, pe care nime nu-l va mai sparge. Iar Dr. Vajda, iubitul nostru — să trăiască!

Și să nu ne părăsească, pentru-că va veni ea „altă pîrmă vară“ și iarăși vom să mănă și rod vom culege cu îmbelșugare! Pîn' atunci ni-se impune proces rigoros de purificare! Și-l vom face! Așa să ne ajute Dzeu!

B-Șasa, 31 Ian. 1905.

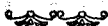
Ariton M. Popa,
preot gr.-cat.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Alegerea dela Ighiu.

apreciată de
„Telegraful Român“ din Sibiu.

Cred că fac un lucru bun punînd înaintea publicului cetitor o icoană cît se poate de fidelă despre alegerea de deputat din cercul electoral Ighiu.

Scumpul și de toți iubitul nostru candidat *Dr. Alexandru Vajda-Voevod* și-a făcut datorința față de alegători — vizitînd toate comunele din cerc, și acum resta, ca și alegătorii să se cuitze. Bucinul a sunat „dela țară“, și a aflat răsunet în munți. Și „a plecat moțul la țară“.

În preziua alegerii cătră seară au sosit în Șard Moșii, cari au venit cu trenul. Românii harnici din Șard erau deja pregătiți să-î primească. Cu deosebire partea leului o merită economii *Iuliu Pop* și *Ilie Milaciu*, cari cu zel neobosit au umblat toată ziua și toată noaptea, ca să încuartireze pe alegătorii străini.

Fie-le spre fală!

Dar' nici frații maghiari nu stăteau în neactivitate: În curtea contelui Teleky din Șard „vițelul cel gras“ era pregătit, sticlele destupate, dar'... oaspeții lipseau! Drumul, adecă, ce duce dela gară în sat, trece chiar pe la curte.

și apoi vezi filozofia: „Românii trec pe aici și le miroasă“. Dar' s'au păcălit.

Cei 160 munteni alegători sunt în urmă așezați prin casele șardenilor. Și apoi preoții lor?! Nu îi puteai liniști până-ce și-au văzut poporenii așezați. Îți era mai mare dragul cînd auziai din gura poporului: „Doamne dă Românilor tot a s t f e l de popi“.

Inteligența apoi a cercetat pe toți alegătorii prin cuartire, cîntînd cîntarea candidatu-lui. Răsunau casele țaranilor pe versurile:

*„Cine neamul nu-'și iubește:
Piară 'n temniți tâlhărește;
Cine legea nu și-o ține,
Piară 'n drumuri ca un cîne“.*

Chiar și vocea copiilor treziți din somn se amestecă cu vocea plină de vigoare a celor mari.

În urmă a sosit și ziua mult dorită. Înaintea caselor preotului Bota din Șard s'au adunat toți alegătorii și sosind și cei din Chișfalău și Bărăbant, s'au pus în rînd câte patru, în frunte cu iubitul nostru candidat. De odată se aude glasul unui Moț din urma rîndurilor: „Faceți loc măi, că vine ceata lui Werner“. Ce era adecă?! Un birău cu câțiva jurați din un sat de pe Valea-Ampoiului, cu pene roșii în pălărie, veniau tupilîndu-se pe lîngă zidurile caselor. Să fi auzit apoi batjocură!

În urmă cu Doamne ajută pe buze și cu versurile:

*„Toți suntem cu tine! Haida
Doctor Alexandru Vajda.
Du-te, spune Domnilor
Tot năcazul Moților, —“*

am plecat. Insufletirea a fost mare, și nime nu se gîdea la înfrîngere. Au sosit și alegătorii din alte sate. Frumos s'a prezentat Bucerdea-vinoasă, de unde numai popa și proprietarul Antoniu Pop, nu au fost cu noi.

Alegerea a decurs în liniștea cea mai mare, încît și străinii ne admirau. Presiunea din partea guvernului însă a fost mare.

Până pe la 11 ore înainte de amiazi aveam majoritatea. După-ce a votat și Zlatna, după 12 ore, ei aveau o majoritate de 130 voturi. Acum noi am început a calcula: Ei au o majoritate de 130 voturi. Majoritatea lor o doboară voturile noastre din munți și apoi Valea-Ampoiului pune numai cununa pe învingerea noastră!

Dar' n'a fost să fie așa. Căci cînd se pun *ai tăi* să te doboare, apoi nu poți rezista!

Și am căzut. Dar căderea noastră a fost o mare învingere morală. Ne mîngăem însă cu cuvintele candidatului nostru, că „și copilul cade de multe-ori pînă învață a umbla“. Învingerea morală a fost mare și îmi place a afirma, că dacă în activitatea noastră ar fi și numai singurul bine „trezirea poporului“, *trebuie* să luptăm pentru ea din rășputeri!

Brav s'au purtat următoarele comune: Ighiu, Bucerdea, Șard, Cricău, Chișfalău, Sîntimbru, Ampoița, Tăuți, Petroșeni, Abrud-sat, Buciumani, Musca și Sohodol, de unde Werner nu a primit un vot.

Nu au votat cu noi următoarele comune: Meteș, Trâmpoele, Valea-Dosului etc. În acestea ne stătea nădejdea, și ele au votat cu Werner! Rușinea lor!

Printre preoții cari n'au luat parte la votare, nu știu din ce cauză, dînșii vor ști, sunt următorii: Costea din Ighiel, Ursa din Meteș, Jurca din Trâmpoele, Cado din Pâclișa, Necrilescu din Necrilești, Pojar din Coșlar, Papiu din Sântimbru, Șerban din Galtiu și Todorescu din Feneș.

Următorii preoți au votat cu Verner: protopopul Montani, apoi preoții Dușe, Nestor din Intregalde, Aurel Jurca din Bucerdea-vinoasă și Ciriac Raț din Oieșdea.

Mare a fost scîrba în popor cînd a auzit, că și unii dintre preoți au votat cu Werner. Poporul din Bucerdea striga că își va alunga pe popa, căci el unui astfel de om nu mai dă prescură!

Adevărați „preoți cu cruce în frunte“ au fost cei din Munții-Ăpuseni. Cu deosebire părintele din Abrud-sat era neodosit în a-și vedea idealul realizat.

După alegere a vorbit poporului, — care era în număr de peste 2000, — avocatul Dr. Laurențiu Pop din Abrud, care ca bărbat de încredere a spus rezultatul. Apoi a vorbit candidatul Dr. Alexandru Vajda-Voevod. În decursul vorbirii sale a ars o casă vechiă — Se spunea, că Ungurii au dat foc, ca poporul să nu asculte vorbirea, ci să alerge la foc. Nu știu drept va fi ori ba, dar' atîta știu, că vorbirea a fost ascultată de întreg poporul în cea mai mare liniște. Cînd a isprăvit Dr. Vajda cu vorbirea, întreg poporul a strigat: „Cînd va fi alegere nouă, să vii din nou, și noi iarăși vom scobori munții, dar' mai mulți“.

Ce ne-a mirat a fost, că anunțându-se ale-

gereea lui Werner, nici un ungar nu a strigat „să trăiască“. Semn că l'au ales „din dragoste“.

*

Iată și un caz hazliu, întâmplat la urnă. Un cassar comunal din munți (i-am uitat numele) a intrat să voteze. Cum a intrat, a strigat de a răsunat sala: „Trăiască Dr. Alexandru Vajda!“

„Ho! Ho! Că nu așa“, îi zise prezidentul.

„Da cum?“ întreabă cassarul.

„Cum te chiamă?“ zice prezidentul.

Cassarul își spune numele.

„Noa acum spune, cui dai votul?“ întreabă prezidentul.

„Lui Doctor Alexandru Vajda“, răspunde cassarul.

„Dar' cassa?“ întreabă pretorul, care era de față.

„Și cassa i-o dau lui“ răspunse voinicul cassar. Trăiască!

Și acum încheiu prevăzînd un viitor mai falnic pentru cercul electoral al Ighiului, în care vom ajunge și noi vrednici de laudă și de admirație, ca frații nostri din Cristian, Sebeș și de pe alte locuri!

Viorel.

Scrisoare deschisă

cătră

Dr. Alexandru Vajda-Voevod.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Domnul meu!

Căderea D-Tale la alegerea de deputat în cercul Ighiu, mi-a dat îndemn să-ți adresez aceste șire.

Venirea D-Tale în mijlocul alegătorilor din acest cerc, le-a dat acestora puțința să vadă în D-Ta, pe bărbatul lipsit de ori-ce interes personal, de dorul după măririi lumești, și numai pe bărbatul, pe care de fapt îl dor durerile neamului din care face parte.

Știi — căci trebuie să știi — nespusa în-suflețire, cu care muntenii au trecut »Dealul

mare», pentru-ca din urnă, la alegere, să Te scoată învingător....

Și totuși sara de 26 Ianuarie a. c. mi-a adus telegrama fatală, care vestea căderea D-Tale cu o minoritate de voturi aproape calculată.

Cu lacrimi am stropit-o, Domnul meu, cu lacrimi de durere... și voiu păstra-o ca un „*memento mori*“ pentru aceia, cari și-au vândut sufletul unui dușman al neamului lor, scoțându-l învingător față cu D-Ta.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Lacrimi de durere am văzut strălucind în ochii doamnelor române, cari cu neastîmpăr așteptau reușita D-Tale, fără ca ele să-și poată închipui, că între fiii națiunii române, vor fi și de aceia, cari gata sunt, în astfel de ciasuri grele, a da mâna cu hulitorii neamului lor, fără ca ele să-și poată închipui, că vor fi și oameni, fie chiar și ca *protopopul unit din Zlatna, Iuliu M. Montani, doctorul Recea (colegul D-Tale), și preoți uniți și neuniți*, a căror conștiință să fie cu totul amorțită, din a căror suflet să fie sburat ori-ce simț de bună cuviință, din a căror inimă să lipsească și cea mai elementară dragoste de

neamul, din care — din nenorocire pentru noi — fac și ei parte.

Să nu mai vorbim de notarii români — ~~Albini et sotii~~ — cari și-au uitat cu desăvîrșire, că poporul, a cărui sînge-'l sug, și din a cărui sudoare își ridică ei palate, *e poporul român*, cari (notari) cu ocaziunea alegerii dela Ighiu, nu s'au mărginit a-și împlini numai datorința impusă lor de oficiul ce-'l poartă, ci și-au făcut chestie de ambiție rău înțăleasă și mirșavă.

Față cu aceste fiinte cu chip omenesc, *î-Ți vei cunoaște datorința*; tot asemenea și noi, cari cu toată ocaziunea vom cerca să le arătăm, că *de încrederea noastră vrednici nu mai sunt!*

Da, cu toată ocaziunea vom ști să-'i înfierăm, după vrednicie.

Ai căzut, domnul meu.

Ai căzut cu cinste!..

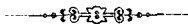
Căderea D-Tale însă, Te asigur, *nu a zdruncinat încrederea alegătorilor*. Din contră, durerea cu care s'au reîntors dela urnă, a fixat însuflețirea inimilor lor, și cu dor și drag așteaptă toți ca unul, ca D-zeu cel sfînt și bun,

să dea o altă ocaziune, cînd apoi nimic în lume
nu va mai putea împedeca aceea, ca D-Ta în-
vingător să ieși!

Te asigur, domnul meu!

Abrud, 30 Ianuarie 1905.

*Ioan Simu,
preot gr.-c.*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

